

יְהוּדָה עֲשֵׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה. וְאֵתוֹ אֶהְלִיכָב בֵּן אַחִיסָמֶד, מֵאֵי וְאֵתוֹ. אֲלֵא אוֹלִיפְנָא, דְּאֶהְלִיכָב לָא עֲבִיד עֲבִידְתָּא בְּלַחֲדוּי, אֲלֵא עִם בְּצַלְאֵל, וְעִמּוֹ עֲשֵׂה כָּל מָה שְׁעֲשֵׂה. זְהוּ שְׁכַתוּב וְאֵתוֹ, וְאֵתוֹ וְלֹא לְבָדוּ. מִכָּאן שְׁהַשְׂמָאל בְּכָלל יְמִין תְּמִיד, וְעַל זֶה כְּתוּב (שְׁמוֹת לא) וְאֲנִי הִנֵּה נֹתְתִי אִתּוֹ אֶת אֶהְלִיכָב. זֶה יְמִין וְזֶה שְׂמָאל.

אֲרַהּ פְּקוּדֵי הַמִּשְׁפָּן הַמִּשְׁפָּן הַעֲדַת אֲשֶׁר פִּקְדַת עַל פִּי מֹשֶׁה וְגו'. רַבִּי יִיסָא אָמַר, פִּינּוֹן שְׁעֲשׂוּ כָּל הַחֲכָמִים אֶת הַמִּשְׁפָּן, צָרִיף לְהַחֲזִיר חֲשֻׁבּוֹן מִכָּל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שְׁנַעֲשׂוּ בוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שְׁכָּל חֲשֻׁבּוֹן וְחֲשֻׁבּוֹן, כְּשֶׁהִיָּה נַעֲשֵׂה חֲשֻׁבּוֹן, כִּף הַתְּקִים אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה, וְהַתְּקִים בְּמִקְוָמוֹ. וְיִשְׂרָאֵל כָּלָם, כְּמוֹ שְׁנַתְּרָצוּ בְּמָה שְׁנַדְּבּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, גַּם כִּף הַתְּרָצוּ בְּאוֹתוֹ חֲשֻׁבּוֹן, וְאִזּוֹ הַתְּקִים כָּל הַמַּעֲשֵׂה בְּאוֹתוֹ רְצוֹן. וְלִכְּנֵן צָרִיף כָּאֵן חֲשֻׁבּוֹן, מִשׁוֹם שְׁבִזָּה מִתְּקִים הַמַּעֲשֵׂה. אֲלֵה כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב וְאֲלֵה. אֲלֵה זְהוּ חֲשֻׁבּוֹן שְׁפוּסֵל אֶת כָּל הַחֲשֻׁבּוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְזֶה הַתְּקִים יוֹתֵר מִכָּלָם, שְׁבִזָּה הַתְּקִים הַמִּשְׁפָּן וְלֹא כְּאֲחֵר.

פְּתַח וְאָמַר, (שם ב) וְהִיָּה אֲמוּנַת עֲתִידַת חֲסֵן יְשׁוּעַת חֲכָמַת וְדַעַת יְרֵאת ה' הִיא אוֹצְרוֹ. פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים, אֲכָל הָרִי שְׁנִינּוּ, כָּל אֲדָם שְׁמַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכֵה לְקַבֵּעַ לָהּ עֲתִים, צָרִיף בְּאֲמוּנָה, שְׁרָצוֹנוֹ יִתְפּוֹן לְקַדוּשׁ בְּרוּף הוּא, יִתְפּוֹן לְשֵׁם שְׁמַיִם, מִשׁוֹם שְׁאֲמוּנָה לְכִף הַתְּפִינָה. חֲסֵן יְשׁוּעַת, לְכָלל רַחֲמִים בְּדִין. חֲכָמַת וְדַעַת, שְׁשֻׁנֵי אֲלֵה שׁוֹרִים זֶה עַל זֶה. זֶה טְמִיר וְגַנּוּז, לְהַשְׁרֹת זֶה עַל זֶה.

כָּל אֲשֶׁר צִוָּה יי' אֶת מֹשֶׁה. וְאֵתוֹ אֶהְלִיכָב בֵּן אַחִיסָמֶד. מֵאֵי וְאֵתוֹ. אֲלֵא אוֹלִיפְנָא, דְּאֶהְלִיכָב לָא עֲבִיד עֲבִידְתָּא בְּלַחֲדוּי, אֲלֵא עִם בְּצַלְאֵל, וְעִמּוֹ עֲשֵׂה כָּל מָה דְעֵבַד. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְאֵתוֹ, וְאֵתוֹ וְלֹא בְּלַחֲדוּי. מִכָּאן דְּשְׂמָא לֹא אִיהִי בְּכָלל יְמִינָא תְּדִיר. וְעַל דָּא כְּתִיב וְאֲנִי הִנֵּה נֹתְתִי אִתּוֹ אֶת אֶהְלִיכָב, דָּא יְמִינָא וְדָא שְׂמָא לֵא.

אֲרַהּ פְּקוּדֵי הַמִּשְׁפָּן הַמִּשְׁפָּן הַעֲדוֹת אֲשֶׁר פִּקְדַת עַל פִּי מֹשֶׁה וְגו'. (שְׁמוֹת לח) רַבִּי יִיסָא אָמַר, פִּינּוֹן דְּעֵבְדוּ כָּל חֲפִימִיָּא יֵת מִשְׁפָּנָא, אֲצִטְרִיף לְמַהְדָּר חֲשֻׁבּנָא, מִכָּל אִינּוֹן עֲבִידֵן דְּאִתְעֵבִידוּ בֵּיה. מֵאֵי טַעֲמָא. בְּגִין דְּכָל חֲשֻׁבּוֹן וְחֲוִשְׁפָּן, כִּד הָוֵה אִתְעֵבִיד חֲשֻׁבּנָא, הֲכִי אִתְקִיִים הֵהוּא עֲבִידָא, וְאִתְקִיִים בְּאִתְרֵיהּ.

וְיִשְׂרָאֵל כָּלָהוּ כְּמָה דְּאִתְרַעוּ בְּמָה דְּנִדְּבּוּ בְּקַדְמִיתָא, הֲכִי נְמִי אִתְרַעוּ בְּהֵהוּא חֲשֻׁבּנָא, וְכִדִּין אִתְקִיִים כָּל עֲבִידָא, בְּהֵהוּא רַעוּתָא. וְעַל דָּא אֲצִטְרִיף הֲכֵא חֲשֻׁבּנָא, בְּגִין דְּבְּהֵאֵי אִתְקִיִים עֲבִידָא. אֲלֵה כְּתִיב, וְלֹא כְּתִיב וְאֲלֵה. אֲלֵא דָא אִיהוּ חֲשֻׁבּנָא דְּפִסִּיל כָּל חֲוִשְׁפָּנִין דְּעֲלָמָא, וְדָא אִתְקִיִים יִתִּיר מִכָּלָהוּ, דְּבְּהֵאֵי אִתְקִיִים מִשְׁפָּנָא, וְלֹא בְּאִתְרָא.

פְּתַח וְאָמַר, (ישעיה לג) וְהִיָּה אֲמוּנַת עֲתִידַת חֲסֵן יְשׁוּעוֹת חֲכָמַת וְדַעַת יְרֵאת יי' הִיא אוֹצְרוֹ. הֵאֵי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבָרִיָּא, אֲכָל הָא תְּנִינּוּ, כָּל בַּר נֶשׁ דְּאִתְעַסֵּק בְּאוֹרִייתָא בְּהֵאֵי עֲלָמָא, וְזָכִי לְמַקְבַע עֲתִין לָהּ, אֲצִטְרִיף בְּאֲמוּנָה, דְּרַעוּתָא דִּילֵיהּ יִתְפּוֹן לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְיִתְפּוֹן לְשֵׁם שְׁמַיִם, בְּגִין דְּאֲמוּנָה לְהֲכִי אִתְפּוֹנוּ. חֲסֵן יְשׁוּעוֹת, לְאֲכָלְלָא רַחֲמֵי בְּדִינָא. חֲכָמַת וְדַעַת, דְּתָרִין אֵלִין שְׂרָאן דָּא עַל דָּא. דָּא טְמִיר וְגַנּוּז, לְאֲשְׁרָאָה דָּא עַל דָּא.

יִרְאֵת יי' היא אוֹצְרוֹ. אוֹצְרוֹ דְּכָל אֱלִין, בְּגִין דְּהָאֵי יִרְאֵת יי', נְקִיט כָּל אֵינוֹן נְחִלִין, וְאִיְהִי אֲתַעְבִּידַת אוֹצְרֵ לְכַלְהוּ. וְכַד נְפַקִין מִנְהָ כָּל אֵינוֹן גְּנִיזוֹן כְּלָהוּ, אֲפִיק לֹוֹן בְּחוֹשְׁבָנָא. מְנַלְן. דְּכַתִּיב, (שיר השירים ז) עֵינֵינוּ בְּרֻכּוֹת בְּחֻשְׁבוֹן. בְּחֻשְׁבוֹן וְדָאֵי עֲבִיד, וְאֲפִיק אֵינוֹן בְּרֻכּוֹת מַיִם, וְאֲשַׁנַּח לְאֲפַקָא כְּלָא בְּחוֹשְׁבָנָא. (נ"א ואשקו לבלא).

(לבלם)

וְלָבֵן נְקִירַת אַמוֹנָה, וּבְכָל נְקִירַת אַמוֹנָה, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. וְמָה אִם כָּאֵן צְרִיף לְהִרְאוֹת אַמוֹנָה - לְשָׂאֵר דְּכָרֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כְּפָה וְכַמְהָ. וְעַל זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מוֹדִיעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל סוּד הַנְּאֻמָּנוֹת שְׁלָהֶם בְּכָל מָה שְׁעָשׂוּ, וְהַכֵּל נִתְבָּאֵר.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בְּכַצְּלָאֵל לְעַבְדַת הַמִּשְׁכָּן יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל. לְמָה? אָמַר לוֹ, הַשֵּׁם גּוֹרֵם, וְהָרִי פְּרֻשָׁה, שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ לְהַתְּעַטֵּר (לעורר) בְּהֶם וְלַעֲשׂוֹת בְּהֶם מַעֲשֵׂה בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים מז) אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ.

אָמַר לוֹ, סוּד הוּא כָּאֵן. יְהוּדָה הָיָה מִצַּד הַשְּׂמָאל, וְחֻזַר וְנִדְבַק בְּיָמִין, וְעַל זֶה בְּצַד זֶה נַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן. הַתְּחִיל מִצַּד הַשְּׂמָאל, וְנִדְבַק בְּצַד יָמִין, וְאַחַר כֵּן נִכְלָל זֶה בְּזֶה וְנַעֲשֶׂה הַכֵּל יָמִין. כְּמוֹ כֵּן הַתּוֹרָה מִתְּחִילָה מִשְּׂמָאל וְנִדְבַקַת בְּיָמִין, וְנִכְלָל זֶה בְּזֶה וְנַעֲשֶׂה הַכֵּל יָמִין. רְאוּבֵן הַתְּחִיל מִיָּמִין וְסוּטָה לְשְׂמָאל, וְנִסְעוּ עִמּוֹ שָׂאֵר הַשְּׁבֵטִים שֶׁהֵם שְׂמָאל, מִשּׁוּם שֶׁהַתְּחִיל מִיָּמִין וְסוּטָה לְשְׂמָאל.

יִרְאֵת יי' היא אוֹצְרוֹ. אוֹצְרוֹ דְּכָל אֱלִין, בְּגִין דְּהָאֵי יִרְאֵת יי', נְקִיט כָּל אֵינוֹן נְחִלִין, וְאִיְהִי אֲתַעְבִּידַת אוֹצְרֵ לְכַלְהוּ. וְכַד נְפַקִין מִנְהָ כָּל אֵינוֹן גְּנִיזוֹן כְּלָהוּ, אֲפִיק לֹוֹן בְּחוֹשְׁבָנָא. מְנַלְן. דְּכַתִּיב, (שיר השירים ז) עֵינֵינוּ בְּרֻכּוֹת בְּחֻשְׁבוֹן. בְּחֻשְׁבוֹן וְדָאֵי עֲבִיד, וְאֲפִיק אֵינוֹן בְּרֻכּוֹת מַיִם, וְאֲשַׁנַּח לְאֲפַקָא כְּלָא בְּחוֹשְׁבָנָא. (נ"א ואשקו לבלא).

וְעַל דָּא אֶקְרִי אַמוֹנָה. וּבְכָלֵא אֶקְרִי אַמוֹנָה, וְהָא אוֹקִימָנָא. וְמָה אִי הָכָא אֲצַטְרִיף לְאַחֲזָאָה מְהִימְנוֹתָא, לְשָׂאֵר מְלֵי דְעֵלְמָא עַל אַחַת כְּפָה וְכַמְהָ. וְעַל דָּא, קְדוּשָׁא בְּרִיף הוּא הָיָה אוֹדַע לְהוּ לְכָל יִשְׂרָאֵל, רְזָא דְמְהִימְנוֹתָא דִּילְהוּ, בְּכָל מָה דְעַבְדוּ, וְכָלֵא אֲתַמַּר.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ אֲזֵלִי בְּאַרְחָא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדָאֵי דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲתַרְעִי בִּיהַ בְּכַצְּלָאֵל לְעַבְדַת מִשְׁכְּנָא, יִתִּיר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, אָמַר לִיהַ, שְׂמָא גְרִים, וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא שְׁוִי שְׁמָהֶן בְּאַרְעָא, לְאַתְעַטְרָא (פ"א לאתעדא) בְּהוּ, וְלְמַעַבְדַּ בְּהוּ עַבְדַתָּא בְּעֵלְמָא, הָדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים מו) אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ.

אָמַר לִיהַ, רְזָא אִיהוּ הָכָא, יְהוּדָה מְסֻטָר שְׂמָאלָא הוּא, וְאַהֲדָר וְאַתְדַבֵּק בְּיָמִינָא. וְעַל דָּא, בְּסֻטְרָא דָּא אֲתַעְבִּיד מִשְׁכְּנָא, שְׂאֲרֵי מְסֻטְר שְׂמָאלָא, וְאַתְדַבֵּק בְּסֻטְר יָמִינָא, וְלִבְתַר אֲתַפְּלִיל דָּא בְּדָא, וְאַתְעַבִּיד כְּלָא יָמִינָא. כְּגוֹנוֹנָא דָּא אוֹרִייתָא, שְׂאֲרֵי מִשְׂמָאלָא, וְאַתְדַבֵּק בְּיָמִינָא, וְאַתְפְּלִיל דָּא בְּדָא, וְאַתְעַבִּיד כְּלָא יָמִינָא. רְאוּבֵן שְׂרָא מִיָּמִינָא, וְסֻטָא לְשְׂמָאלָא, וְנִטְלוּ עִמֵּיהַ אֵינוֹן שְׂאֵר שְׁבֵטִין, דְּאֵינוֹן שְׂמָאלָא, בְּגִין דְּשְׂאֲרֵי מִיָּמִינָא וְסֻטָא לְשְׂמָאלָא.